

פניני ביה"ל

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

נערך מספרו החדש של הרב שליט"א פניני בית לוי - חלק ב

לרכישת הספר חייגו | 0586666447 | 0507658052

מאמר הרב

הנסינות והקשיים לטובת האדם

"ויאמר ה' אל אברהם לך לא מארצה וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א). זה הנסיון, לעזוב את הבית, לעזוב את העיר, את המשפחה והמולדת. ואז מבטיח לו הקב"ה הבטחות: "ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה". שואלים המפרשים - איזה מן נסיון זה? כשמתקשים כל כך הרבה הבטחות זה נקרא נסיון? אבל ה"שפת אמת" שואל שאלה אחרת - לכאורה, אברהם איבנו היה קשור לקב"ה, בזכותו הפיר כל העולם מי זה בורא עולם. ואם אברהם איבנו היה חי עם הקב"ה, בשביל מה צריך הקב"ה להבטיח לו כל מיני הבטחות כדי שיעמד בנסיון? וכי בלי אותן הבטחות לא היה אברהם איבנו עומד בנסיון? אברהם איבנו היה רוצה לעשות את רצון ה' גם בלי אותן הבטחות.

אומר ה"שפת אמת" יסוד - הנסיון של אברהם איבנו הוא נסיון לא קל. ודאי שאברהם איבנו יעשה את רצון ה'. הקב"ה אומר לאברהם אבינו - "ואעשה לגוי גדול" - מכאן ואילך הכל תלוי בך, כמה שאתה מתחזק יותר, כמה שאתה עומד בנסיון יותר, הרוח גדול יותר. וזה לא רק לך, אלא זה לדורי דורות. גם הבנים שלך ירויחו מכה. כמה שאדם יעמד בנסיון, הרוח יהיה גדול יותר. הקב"ה לפעמים מביא על האדם כל מיני מצבים לא קלים, ואדם צריך להתמודד ולהתאמץ. ברב הפעמים זה לא קל. אבל בסופו של דבר, מי מחליט אם לעמד בנסיון או לא? האדם עצמו. ככל שהאדם יתאמץ יותר, ככל שהקשי גדול יותר, כך יהיה השכר עצום וגדול הרבה יותר.

כמו שאומר הרב'ה מקוצק - איך מסכימה הנשמה לרדת לעולם? הרי הנשמה נמצאת במקום כה גבוה, איך היא יכולה לרדת למטה, לעולם כזה חמרי ונשמי? אלא כשהקב"ה רוצה להוריד נשמה, הוא מביא סלם גבוה, מהשמים ועד לארץ, וככה הנשמה יורדת עד שהיא מגיעה לארץ. אבל ברגע שהנשמה דרכה על האדמה, הקב"ה מוציא לה את הסלם. ואז מתחיל המבחן האמיתי. אומר הקב"ה לאותה נשמה - עכשיו את בארץ, עכשיו הכל מסביב חמרי, הכל גשמי. מכאן ואילך הנשמה של האדם צריכה לטפס בכוחות עצמה וכמה שיותר להתקרב לקב"ה, בלי סלם.

ההתקרבות נעשית על ידי מעשים טובים, על ידי מסירות, על ידי נסיונות, על ידי שהאדם עושה את המקסימום מצדו. כל פעלה, כל מעשה, כל רצון, כל מאמץ שאדם עושה, עוזרים לו לעלות בשלבים של הסלם ולהתקרב לקב"ה. וזה למעשה הנסיון. ודאי שהנסיון לא קל, אבל ככל שאדם מתאמץ יותר, מתקרב לה, ככה השכר שלו גדול יותר. זה המבחן, זו המטרה. בשביל זה בא האדם לעולם, להתקרב לקב"ה. ולאו דווקא בזמנים טובים, אלא אדרבה, דווקא בזמנים הקשים. דווקא בזמנים שלא רואים אור, שלא רואים אלקות, אדם שמתחזק בזמנים האלו, יזכה להתקרב לקב"ה.

הודי אחד מהעיר אלעד, אדם ירא שמים שלומד תורה,

ספור ספור לרב גליון. ספור מדהים שהתחיל לפני כמה שנים. הוא מספר שהחליטו לעשות אספה של קבוצה מסימת של בחורים שלמדו ביחד בישיבה תיכונית. החליטו לעשות סוף שבוע ביחד, עם סעודות ותפילה וכו'. המפגש ודאי יהיה מפגש מיחד, אחרי שארבעים שנה לא ראו אחד את השני.

היו שנים שלקחו את היזמה ואספו את כלם, שכלם יגיעו ויאשרו את ההשתתפות שלהם. זה שמספר את הספור - ענין אותו דבר אחד. הוא זכר שבקבוצה שלהם היה בחור בשם דוד (שם בדוי). אביו של דוד היה מקרב מאד לרבי מסדיגורא. ולא עליו, כשהוא היה בשנות הארבעים לחייו, קבל שבץ ונפטר. דוד לקח את המקרה הזה מאד קשה, הוא לא היה יכול להתמודד עם הנסיון הזה שהיה לא קל ולא פשוט. הוא גם היה בן יחיד ונשאר בלי שום דבר. אבא שלו היה כל החיים שלו. היה לו קשה מאד לעמד באותו נסיון, והוא התחיל להדרדר.

הוא יצא לשוק העסקים והתעשר עשר רב. היה לו טוב בחיים, אבל הוא פרק על מלכות שמים. לא שמר שבת, לא יום כפור, ולא שום מצוה. כלם ידעו זאת אבל זה שמספר את הספור, היה לו קשר טוב עם דוד. כאמור, דבר אחד ענין אותו - האם יבוא דוד לאותו מפגש או לא. הוא שאל את האחראי כמה ימים לפני כן - האם דוד אמור להשתתף? כי הוא לא שומר מצוות, אולי הוא יתבייש להגיע למקום שיש בו הרבה תלמידי חכמים, אנשים שעובדים את ה', אבל להפתעתו אמר לו האחראי שדוד אשר את ההשתתפות.

הגיע זמן הכנוס, ולפתע מגיע דוד לבוש בחלצה לבנה, ציציות, זקן, כפה שחורה. לא יאמן. כלם היו בהלם אבל הם חפז, אולי הוא יספר להם. במשך השבת עמד כל אחד בתורו לספר מה הוא עושה היום, את החיות שלו, את ההשגים שלו. והנה הגיע התור של דוד, וגם הוא היה צריך לדבר. הוא פנה לכלם ואמר להם: "אני בטוח שאתם מסתכלים עלי בתמהון ובסימן שאלה גדול - איך אתה עם כפה וזקן, הרי היית חלוני גמור! ואני אענה לכם על הכל".

ואז הוא מספר להם, שבאמת בתקופה שהוא פרק על והתעשר עשר גדול, היה לו טוב בחיים. הוא התחתן, היה לו הכל, לא היה חסר לו שום דבר. וככה הוא מספר: "כשהגעתי לגיל שלשים ושתים, קבלתי יום אחד התקף לב. לקחו אותי לבית החולים, הרופאים נאבקו על חיי, אבל כבר לא היה את מי להציל. קבעו את המוות במקום. הפרופסור שנכח שם בקש לכתב תעודת פטירה. כתבו, והוא חתם על זה. היום ברופאה יש מכשירים שבדקים אם האדם חי או מת, ואי אפשר להכחיש את זה. הוא חתם על התעודה ובקש מאלה שאחראים על הדבר, לקחת את הגופה לחדר קירור.

ברגע שהנשמה דרכה על האדמה, הקב"ה מוציא לה את הסלם. ואז מתחיל המבחן האמיתי. אומר הקב"ה לאותה נשמה - עכשיו את בארץ, עכשיו הכל מסביב חמרי, הכל גשמי. מכאן ואילך הנשמה של האדם צריכה לטפס בכוחות עצמה

המשך בעמוד 3 >>

ע"פ נוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים	17:55	17:18	16:08	לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל	לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל	לע"נ ישראל בן חביבה ז"ל	לע"נ רחל בת שושנה ע"ה
--------------------------------------	-------	-------	-------	-----------------------------	--------------------------	-------------------------	-----------------------

זהירות מסוך עבירה

כדי להסיר כל מניעות הלכתיות ומשפטיות. האחיינית הסכימה להצעת הפשרה, וכעת נותר לשמוע מה דעתך, האם גם אתה תסכים להצעה."

ראש הישיבה הסכים, כמובן, להצעתו של עורך הדין, וחשב בליבו: הרי מצד חוק המדינה - הצוואה תקפה ו'דינא דמלכותא דינא'. אחייניתו של הנפטר בטוחה שהיא לא תקבל מאומה מן הירושה, כפי שעורך הדין הסביר לה. לכן היא מנסה לזכות ולקבל נתח כלשהו מהנכס, ומבחינתה על כל שקל שתקבל - היא צריכה לומר לי תודה. מאידך, עורך הדין הודיע כי ידרוש ממנה שכל מה שאני אקבל - ייחשב כמתנה ממנה, הניתנת לי בלב שלם. אם כן זהו כסף כשר בתכלית, ואין מניעה לקחתו.

"אין תוקף לצוואה, וממילא את עזבונו יירשו יורשיו, בהתאם לכללי הירושה על פי דין תורה. אמנם יש דעות שלפיהן אני יכול לסמוך על הצוואה, אולם איני רוצה ליהנות מכסף שאיננו נשר במאת האחוזים!"

ראש הישיבה ואחייניתו של המנוח נפגשו במשרדו של עורך הדין. האחיינית הגיעה מצוידת בעצה שקבלה מעורך הדין שלה: "כשתדונו על גובה הסכום שתקבלי, מן הסתם ינסה האיש להקטין את הסכום עד למינימום, כי הוא בטוח - בצדק - שהוא יזכה בנכס בבית המשפט, שהרי המנוח הוריש לו אותו בצוואתו. לכן, כצעד טקטי, תדרשי מראש סכום גבוה, למשל חצי מיליון שקל, כדי שגם אם הוא ינסה לכווץ את הסכום, תישארי עם סכום מכובד ביד..."

היא פנתה אל ראש הישיבה ואמרה לו בחצי פה: "אני מוכנה להסכם פשרה שבו אתה תקבל שני שלישי של ערך הנכס - מיליון שקלים, ואני אקבל שלישי - חצי מיליון..." להפתעתה המרובה השיב ראש הישיבה: "מקובל עליי לגמרי". ראש הישיבה ויתר מלכתחילה על סכום של מיליון וחצי שקלים, מאחר שלא רצה ליהנות מסרך גזל, יושב בשמים ראה את הנהגתו הכשרה והשיב לו כגמולו. את הסכום אותו ביקש מהקב"ה כדי לקנות דיר ה לחתן המופלג - מיליון שקלים - קיבל ממכירת הנכס של הנפטר, ובכסף כשר...

אומר החיד"א: אברהם אבינו יצא מגדרו כדי לשרת את אורחיו. הוא רץ אל הבקר כדי להכין להם את מיטב המאכלים, עמד עליהם ודאג לכל צרכיהם, אך כשצריך לתת להם מים לרחיצת רגליהם - כאן הוא משנה את התנהגותו: הוא אינו מביא להם את המים בעצמו, אלא אומר להם: "יִקַּח נָא מֵעֵט מַיִם", קחו אתם ודאגו לעצמכם. מדוע? מבאר רש"י: "כסבור שהם ערביים שמשתחוים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו".

אברהם לא רוצה שום קשר לעבודה זרה! אפילו שאין לו שום קשר אליה, אלא רק להגיש מים כדי לרחוץ את רגליהם. אומר על כך המדרש (תנחומא פר' וירא): "אתה אמרת להם 'ויקח' - אני נותן לבניך מצות פסח, שנאמר (שמות יב, ג) וַיִּקְחוּ לָהֶם אֵישׁ שֹׁהַ...". אין לשער את גודל השכר על כל דקדוק במצוה וזהירות מדבר עבירה, ומעשה אבות סימן לבנים, בעשרת הנסיונות בהם עמד אברהם אבינו, הוא התווה לכל אחד מישראל את הדרך, ונטע בכל אחד מאיתנו את הכח לעמוד בנסיון, ואשר על כן, כולנו יכולים וצריכים להזהר מכל נדנדוד של עבירה, ולהזהר לקיים את רצון ה' בשלמות.

עשה בראש ישיבה אחד, שביטו הגיעה לפרקה והוא עמד לשדך אותה עם בחור תלמיד חכם ועילוי גדול. לבחור מפואר שכזה הוצעו שידוכים של בנות עשירים, שאבותיהן הציעו 'סידור מלא'. אותו ראש הישיבה כבר הוציא את כל כספו על נישואי ילדיו הקודמים, ולא נשאר לו מאומה עבור נישואי בת זו. מה יעשה? קשה היה לו לוותר על השידוך המצוין הזה, והוא נטל על עצמו התחייבות לדירה לזוג הצעיר בשווי מיליון שקלים... התהה אשתו "איך אתה מתחייב על סכום כזה? מניין יהיה לך את הכסף לכך?". השיב לה ראש הישיבה: "בכוח התפילה. אתפלל לה' שייתן לי, ולה' הישועה".

ואכן התקיים בו "טרם יקראו ואני אענה"... הישועה הגיעה עד מהרה: יום אחד הוא קיבל טלפון מעורך דין לא מוכר, המודיע לו שקשיש פלוני נפטר מן העולם והוא ציווה בצוואתו להוריש את דירתו לאותו ראש ישיבה. ראש הישיבה הכיר את הנפטר. היה זה יהודי גלמוד וערירי שהתגורר בסמוך לשיבה. ראש הישיבה חמל עליו ונהג לבקר אותו ולהתקשר אליו מפעם לפעם. ליהודי זה היתה הכרת הטוב כלפי ראש הישיבה, והוא החליט להוריש לו את דירתו, ששוויה מיליון וחצי שקלים...

ראש הישיבה קיבל את הבשורה בהתרגשות ובהודיה לה'. 'נפלאות דרכי ההשגחה', חשב בלבו, 'אני התחייבתי לקנות לזוג הצעיר דירה במיליון שקלים, כי חשקתי בחתן תלמיד חכם, והנה מן השמים שלחו לי את הסכום הזה, ועוד הוסיפו עליו 'בנוס' של חצי מיליון, והכל מכח התפילה. הוא התכוונן להתקשר לרעייתו כדי לבשר לה את הבשורה.

רגע לפני כן קיבל שיחת טלפון נוספת מעורך הדין: "אני מצטער, כנראה שהדברים לא פשוטים כל כך. לנפטר הערירי יש אחיינית, וכשהודעתה לה על הצוואה - היא טענה שהיא הירשת הטבעית ואין תוקף לצוואה, כי מן הסתם היא נכתבה ביוזמת ראש הישיבה שניצל את חולשתו של הזקן שהיה בעל כושר שיפוט מוגבל. אך ברצוני להרגיע אותך, לטענתה של האחיינית אין שחר! המנוח ערך את הצוואה במשרדי, הוא עשה זאת מרצונו החופשי ומתוך צלילות הדעת, כשאתה כלל לא ידעת על קיומה עד לאחר פטירת המנוח. אני הוא זה שהודעתה לך עליה. אני מניח שהאחיינית תדרוש מבית המשפט לבטל את תוקפה של הצוואה, אך בטוחני שלאור העבדות שאציג בפני בית המשפט - הוא ידחה את בקשתה ויאשר את תוקף הצוואה".

ראש הישיבה נכנס לעובי הקורה ובחן את ההיבטים ההלכתיים של הצוואה. הוא עיין בספרי השו"ת וספרי ההלכה, ונוכח לדעת שהדבר איננו פשוט כלל ועקר. הרי מעיקר דין תורה, 'אין אדם יכול להוריש למי שאינו ראוי לירשו ולא לעקור הירושה מן הירוש, אף על פי שזה ממון הוא' (רמב"ם בהלכות נחלות, פרק ו, הלכה א). על כן אדם המבקש להקנות את רכושו למי שאינו יורשו על פי דין תורה, עליו לעשות זאת בדרך של 'מתנה מחיים'. וכיון שהוא מעוניין להקנות את רכושו במתנה רק לאחר מותו, יש לנסח זאת בנוסח הנכון, וכמו כן יש הבדל בנוסח בין צוואה של אדם בריא לבין צוואה של שכיב מרע. בנוסף לכך, יש לערוך שטר קנין אשר יעיד על העברת הבעלות בנכסים.

ראש הישיבה התקשר לעורך הדין, והודיע לו שכיון שהמנוח ערך אצלו את צוואתו על פי הדין האזרחי ולא על פי ההלכה, אם כן אין תוקף לצוואה, וממילא את עזבונו יירשו יורשיו, בהתאם לכללי הירושה על פי דין תורה. והוסיף: "אמנם יש דעות שלפיהן אני יכול לסמוך על הצוואה, אולם איני רוצה ליהנות מכסף שאיננו כשר במאת האחוזים!"

עורך הדין היה המום מן התשובה, אך לאחר מחשבה השיב: "כבוד הרב, לפני שאתה מוותר על נכס בשווי מיליון וחצי שקלים, שמע את דבריי: אחייניתו של הנפטר ישבה במשרדי, היא אמרה לי כי בדעתה לפנות לבית המשפט כדי לבטל את תוקפה של הצוואה. הסברתי לה כי אין לה כל סיכוי, שכן הצוואה נערכה במשרדי לפי כל כללי הדין האזרחי. לכן הצעתי לה שתגיע אתך לפשרה: הנכס יימכר, ותמורתו תחולק ביניכם בהסכמה. את חלקך תקבל ממנה, כמתנה מוחלטת,

אני חייב ללמוד תורה, לא יעזר שום דבר. את הלמוד הזה אני לא מבטל. הם בקשות שלפחות אקח אותם ברוב, כי התחברת עד בני ברק מרובת. הסכמתי לקחת אותם, אבל אמרתי להם שאני מיד חוזר. לקחתי אותם לשם, וכיון שכבר הגעתי לאולם, אמרו לי - בוא תכנס, תגיד מזל טוב. נכנסתי, אמרתי מזל טוב והצבור סחף אותי פנימה. כבר התחיל הארוע, ולא היה לי נעים לצאת."

"חצי שעה בסך הכל עברה מתחילת האירוע. כלם רוקדים ומרצים, ולפתע אני מרגיש שאני מקבל התקף לב. נפלתי על הרצפה. מיד הגיעו הצלה, פרמדיקים, כל אחד מנסה את כחו להצילי. בינתיים התעוררתי וראיתי שכל אחד מנסה להכניס לי מכשירים. בקשתי מהם שייבאו לי גמרא. הם חשבו שיצאתי מדעתי. אתה לא נורמלי, אתה בין חיים למות. התעקשתי, תביאו לי גמרא. אלה שמבינים קצת בעניינים רחנניים, הביאו לי גמרא. בשארית כוחותי התישבתי על כסא, פתחתי את הגמרא והתחלתי ללמד."

"ובינתיים כל החובשים מסביב בודקים אותי, ואני יושב עם הגמרא. ככל שהדף שאני קורא - מתקדם, אני מרגיש טוב יותר. אחרי רבע שעה, הם ראו שאני מה לעשות אתי, ב"ה אני מרגיש טוב וחזרתי לעצמי. והנה, הלמוד הזה שכמעט הפסדתי, היה גורם לי לעלות בחזרה לשמים. אבל ברגע האחרון ב"ה נצלתי על ידי למוד הגמרא. זה קרה לפני כמה שבועות. נתדעו לכם שזה שאדם רואים אותי היום ככה, זה אחרי נסיונות. זה לא פשוט. אני לומד עכשיו יותר משעה, אבל על החברותא שיש לי בלילה - אני לא מותר. כל ערב אנחנו יושבים ולומדים, כי זה החיים שלי. אני יודע שבלי זה אין לי מה לחפש פה בעולם."

כשאדם יודע לעמוד בנסיונות, הוא מרגיש שזה מהקב"ה, זה חיים אחרים לגמרי. זו קרבה לה'. אדם מרגיש שהוא בידים טובות, הקב"ה רוצה את טובתו. הקב"ה רוצה שאנחנו נהיה כמה שיותר קרובים אליו. וזה מה שנותן לאדם את החיות פה בעולם הזה. זה כמו שאמרו חז"ל - מעשה אבות סימן לבנים. כל מה שאנחנו קוראים עכשיו על האבות הקדושים, זה סימן שבבילנו, שאנחנו נדע איך להתמודד, איך להתחזק. וגם בזמן של קשיים, עלינו להיות קרובים לקב"ה, ואז נזכה לראות את ישועת ה'.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

הרגשתי שהנשמה שלי עלתה לשמים, והיא עולה גבוה, ואחרי מסע ארך מאד, אני רואה לפתע את הרבי מסדיגורא, ואת אבא שלי עומדים שם. וכשהם רואים אותי, הם פונים אלי ושואלים אותי - למה התרחקת, למה עזבת את התורה והמצוות? הם גערו בי. לבית הדין של מעלה היה כבוד גדול לרבי מסדיגורא. הרבי מסדיגורא פנה אליהם ואמר להם שינהגו אתי לפנים משורת הדין, למרות הכל. ואז פנו אלי בית דין של מעלה ואמרו לי - אנחנו מוכנים להחזיר אותך פה לעולם הזה שתמשיך לחיות, אבל בתנאי אחד - אם אתה מקבל עליך ללמד כל יום שעה אחת ברציפות, אבל כל יום, בלי להחסיר אפילו יום אחד. אם אתה מתחייב על זה, אתה יורד ישר למטה. אני רציתי להמשיך לחיות והתחייבתי להם. אמרו לי - אם אתה עומד בהבטחה, הכל יהיה בסדר. אם לא - זה לא יהיה פשוט. ואני הבטחתי שכל יום אני אלמד שעה, בקביעות. לא אמרו לי תחזור בתשובה, לא אמרו לי כלום. רק ללמד כל יום שעה. וככה ירדתי למטה. כשירדתי, כבר הייתי בדרך לחדר הקירור עם תעודת פטירה. התחלתי לזוז ואלה שהיו לידי ברחו בבהלה. עד שהבינו מה קורה - שפנראה המת הזה קם לתחייה. היה בלגן בכל בית החולים, נהיה רעש גדול. פעם ראשונה בהיסטוריה שקורה כזה דבר, שמת קם לתחייה."

ואז הוא הוציא את תעודת הפטירה ומראה לכלם את החתימה של הפרופסור. מיד עשו לו בדיקות, ראו שהכל בסדר ואחרי כמה שעות שלחו אותו הביתה, ואמרו לו שהוא בריא. תחית המתים. הוא המשיך לספר: "מאז הייתי לומד כל יום שעה. קבעתי חברותא בשעות הערב. עזבתי את העסקים הגדולים, הלכתי לעסקים קטנים יותר כדי שזה לא יפריע לי, שלא אהיה טרווד. ידעתי שיש לי מחיבות ללמד כל יום שעה. כך למדתי בכל יום שעה שלמה עם חברותא. וככה מגיל שלשים ושתים הייתי יושב כל יום בשעות הערב, ולומד עם חברותא שעה שלמה. מאז התחזקתי. פמוכן שהאור שבא מלמוד התורה מחזיר את האדם למטוב, והתחלתי להתחזק בשמירת שבת."

ופה הוא מספר את הספור המדהים ביותר: "עברו עשרים שנה מאז, אני בן חמשים ושתים. יום אחד היתה חתנה של האחנית שלי. אשתי והילדים אמרו לי - אתה בא אתנו לחתנה. החתנה היתה בבני ברק. אמרתי להם מראש - יש לי את הקביעות,

קנייני התורה

קניין כ' - במיעוט שיחה

אמר רבי אלעזר (סנהדרין צט): "כל אדם לעמל נברא שנאמר 'כי אדם לעמל יולד'. איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר 'כי אכף עליו פיהו', הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, כשהוא אומר 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיק', הוי אומר לעמל תורה נברא."

אם תשאלו אנשים מה פירוש המילה "עמל", מסתמא יאמרו בפה אחד - עבודה, עשיה. והא ראיא, ש"אדם עמל לפרנסתו". אך האמת היא שהמילה "עמל", מורה על שקידה, התמדה וקביעות בעסק שבו עוסק האדם, וכדברי המלבי"ם (איר אור, אות ע', סי' ג'): "עמל - מציין עמל הנפש, טלטול ויגיעת המחשבה", וכמאמר האוה"ח הקדוש (ויקרא, כו): "וטעם שקרא הכתוב עמל התורה 'חוקה', לצד שיש בה מצוה אפילו ללמוד דברים שלמדם פעמיים וג' והם נטועים אצלו, כי חפץ ה' בעסק התורה חוקה חקק". דהיינו לא סתם לימוד, אלא חזרה בשיטתיות על העניין כמה וכמה פעמים.

והנה מדברי הגמרא לעיל, למדנו שזה כנגד זה עשה ה', וברא בעולם עמל הנקרא "עמל שיחה". דהיינו שאדם חוזר על עמל השיחה פעמים רבות, אך לא חייב שתהיה יגיעה וטורח בעמל. וכדי להמחיש זאת, צאו וראו שיחת עמי ארצות על הספסל בבית אבות, שעד הרגע בו תצא נשמתם ידברו על השביעי באוקטובר, על פוליטיקה ועל כמה אוטובוסים עברו ב-6:00 בבוקר. רגל וחצי בקבר ואשר פיהם דיבר שוא. ואצלנו, איך נראה שולחן שבת? 90% פרשת השבוע, 5% שירים, 5% פרשת השבוע. לא, לא טעיתי.

הראשון מכוון כנגד הפרשיה הפוליטית השבועית, השני כנגד פרשת התורה החוגרת שק וזועקת "אותי עזבו מקור מים חיים!" לכן, מחמת ההיסחפות בדברי חולין, אמרו חז"ל שהתורה נקנית במיעוט שיחה.

מה הפירוש? תתפלאו, אך בעל ה'תפארת ישראל' (אבות, ו, ו) כתב על הצד החיובי הוראה לאותם העמלים בתורה יומם ולילה, שהתורה נקנית במיעוט שיחה, שאכן צריך מדי פעם לקחת הפוגה ולדבר "דברים של מה בכך, ומיעוטו יפה לתורה, כדי שתנוח הנפש קצת על ידי זה".

שבנין לרגע, ש'התפארת ישראל' חי לפני 160 שנה בערך, הטכנולוגיה דאז - ישנה טיחו, פחות היסחי דעת, בדורו גדולי ישראל צמחו מתוך העמל והיגיעה, שכן פחות ידיעות חדשותיות = פחות יצר הרע = יותר עמל התורה! אך בימינו, כח יצר דברי החולין גבר, רבו היסחי הדעת. תוך רבע שעה כל עם ישראל ידע על מתקפת הביפירים. כמה זמן לדעתכם היה לוקח ל'תפארת ישראל' בימיו לדעת על מתקפת הביפירים? אם כן בדורנו, תורה מה תהא עליה? אמנם צריך להינפש קמעה ולעשות הפסקות מוגדרות, אולם בד בבד להיות זהיר יותר ולא להיסחף במיעוט שיחה, כי הטוב במיעוטו עלול להיות רע ברובו.

אם האדם יחזיר לליבו היטב את דברי המוסר של חז"ל (יומא יט): שכל "השח שיחת חולין עובר בעשה שנאמר 'ודברת בם' - 'בם' ולא בדברים אחרים", שיידע כמה שכר עתיד להרוויח על כל דיבור ודיבור אחד מהתורה, ומאידך כמה יפסיד על כל רגע שנוצל לדבר חולין - הוא יזכה לקנות את הקניין. רבותיי, הזמן קצר, המלאכה מרובה, וכל רגע שלא נוצל לדברי תורה - עבר ובטל מן העולם!

בימינו, נח יצר דברי החולין גבר, רבו היסחי הדעת. תוך רבע שעה כל עם ישראל ידע על מתקפת הביפירים. כמה זמן לדעתכם היה לוקח ל'תפארת ישראל' בימיו לדעת על מתקפת הביפירים?

יצא לאור הספר שרבים חיכו לו

פניני בית לוי - חלק ב'

על המועדים ופרשיות השבוע

וורטים נדירים
מהלכים מאלפים
סיפורים מחזקים
ושיחות שלא ראו אור מעולם

משיחותיו של
הרה"ג **אברהם עטייה** שליט"א
רב קהילת בית לוי בבית וגן

הספר ערוך בשפה השווה לכל נפש,
אברכים ובעלי בתים,
מגידי שיעורים ועוד

ניתן להשיג אצל המחבר: 0586666447 | 0507658052 | 029664455. אצל אורי: 0505340701
במייל ravattia@gmail.com | בבית הכנסת בית לוי רח' יוסף חכמי 48
ובחנויות המבחרות של רשת "יפה נוף פלדהיים"